

ကျောင်းကျန်းမာရေးရက်သတ္တပတ် အထိမ်းအမှတ်
ကျောင်းကျန်းမာရေးအရှိန်အဟုန်မြှင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖွင့်ပွဲနှင့်
(၂၀၁၈-၂၀၁၉) ပညာသင်နှစ် ကျန်းမာရေးအဆင့်မြှင့်ကျောင်းစံပြ
ဆုချီးမြှင့်ပွဲအခမ်းအနားတွင်
ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဒေါက်တာမြင့်ထွေး ပြောကြားခဲ့သည့်
(အချက်အလက်များသိရှိရန် မိန့်ခွန်း ကောက်နုတ်ချက်မူကြမ်း)
(Draft)

ရန်ကုန်မြို့၊

ဩဂုတ်လ (၂၅)ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်

- ယနေ့အခမ်းအနားသို့ ကြွရောက်လာကြသည့် ပညာရေးဝန်ကြီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး လူမှုရေးဝန်ကြီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဝန်ကြီး၊ ပညာရေးသုတေသန၊ စီမံကိန်းနှင့် လေ့ကျင့်ရေးဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ အခြေခံပညာဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့် ကုသရေးဦးစီးဌာနမှူး၊ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့်ကုသရေး ဦးစီးဌာနမှူးများ၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်ပညာရေးမှူးများ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး (ကျောင်းကျန်းမာ)၊ မိဘဆရာအသင်းမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ ကျောင်းသားမိဘများနှင့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအားလုံး မင်္ဂလာပါလို့ နှုတ်ခွန်းဆက်သပါကြောင်း၊
- နိုင်ငံတော်၏ အနာဂတ်ဖြစ်သည့် (၉.၇)သန်းရှိသည့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအနေဖြင့် ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သည့် ပြုမူနေထိုင်စားသောက်မှုများကို လိုက်နာကျင့်သုံးကာ ကိုယ်ခန္ဓာကျန်းမာခြင်း၊ ဦးနှောက်ဉာဏ်စွမ်းရည်မြှင့်မားခြင်း ရရှိစေရန် အထူးအရေးကြီးပါကြောင်း၊ သို့မှသာ နိုင်ငံ၏ရှေ့ရေးအနာဂတ် စိတ်အေးရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊

- ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သည် နေထိုင်မှုအလေ့အကျင့်များသည် ကျောင်းနေ အရွယ်လူငယ်များမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့၏ မိဘ၊ ဆွေမျိုး၊ မိတ်ဆွေများနှင့် အနီး ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ နေထိုင်သူများထံ အဆိုပါ အလေ့အကျင့်ကောင်းများ ဆင့်ပွား ရောက်ရှိနိုင်မည်ဖြစ်သဖြင့် ပြည်သူများအားလုံးအတွက် အကျိုးများစေမည့် လုပ်ငန်းကြီးဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများ စနစ်တကျဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၁၂)ရက်နှင့် (၁၃)ရက်နေ့များတွင် နေပြည်တော်၌ ကျန်းမာရေး အဆင့်မြှင့်ကျောင်းလုပ်ငန်းများ အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ရေး အမျိုးသားအဆင့် နှီးနှောဖလှယ်ပွဲကို ကျင်းပခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်မှ ကျန်းမာ ရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနတို့အား ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရမည့် ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းစဉ် အကြောင်းအရာ (၇)ရပ် အား လမ်းညွှန်မှာကြားခဲ့ပါကြောင်း၊
- ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်ကင်းစင် ပပျောက်ရေး၊ ဆေးလိပ်သောက်သုံးမှု ကင်းစင်ပပျောက်ရေး၊ အရက်သောက် သုံးမှုရှောင်ကြည်ရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သည့် လူနေမှုဘဝပုံစံများ ရရှိ ကျင့်သုံးနေထိုင်ရေး၊ ယာဉ်အန္တရာယ်၊ လမ်းအန္တရာယ်တို့ကြောင့် ထိခိုက် ဒဏ်ရာရရှိမှုလျော့ကျရေး၊ မျိုးဆက်ပွား ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အသိပညာ ဗဟု သုတများကြွယ်ဝရေးနှင့် ကျောင်းသားကျောင်းသူများ ဂိမ်းအလွန်အကျွံ စွဲလမ်းမှု ပပျောက်ရေးတို့အတွက် ဦးတည်ဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းများတွင် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များ၌ လူမှုရေးဝန်ကြီးများမှ ဦးစီးဦးဆောင်ပြု၍ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးကဏ္ဍ တာဝန်ရှိသူများ၊ ဆက်စပ်နှီးနွယ် ဌာနများနှင့် ပူးပေါင်းချိတ်ဆက်၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွား မည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် ကျောင်းကျန်းမာရေးအဆင့်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းများအား ရှေ့ဆောင်အနေဖြင့် အင်တိုက်အားတိုက် ဝိုင်းဝန်းဆောင်

ရွက်နေသည့်ကိုတွေ့ရှိရပြီး ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ အားကစားနှင့် နီးနယ် ဆက်စပ်ဌာနများမှ တာဝန်ရှိသူများအား ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း၊

- ဆရာတို့အနေဖြင့် တစ်ပြည်လုံးတွင်ရှိသည် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံး၏ ကျန်းမာရေးကို ရှေ့ရှုပြီးလုပ်သည့်အတွက် မိမိအနေဖြင့် ကျေးဇူးတင် ဂုဏ်ပြု ပါကြောင်း၊
- ကျောင်းသူ/ ကျောင်းသားများအနေဖြင့် တစ်ကိုယ်ရည်သန်ရှင်းရေး မကောင်း မွန်ပါက သန်းပေါင်းမြောက်များစွာသော ပိုးမွှားများ ကူးစက်နိုင်သည်အတွက် လက်ဆေးခြင်းကို စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်သင့်ပါကြောင်း၊ ရောဂါတစ်ခုဖြစ် ပါက မိဘများသည် အချိန်၊ ငွေကြေး၊ စိတ်ပင်ပမ်းသည့်အပြင် ကျောင်းသား များအနေဖြင့် ကျောင်းတက်ပျက်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊
- ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းစဉ် အချက် (၉)ချက်တွင်ပါဝင်သည့် ကျောင်း ပတ်ဝန်းကျင် သန့်ရှင်းရေးသည် အလွန်အရေးကြီးပါကြောင်း၊ သွေးလွန် တုပ်ကွေးဖြစ်စေသည့်ခြင်သည် ရေသန့်တွင်ပေါက်ဖွားပြီး နေ့ခင်းအချိန်တွင် ကိုက်၍ သွေးလွန်တုပ်ကွေးဖြစ်ပွားခြင်းမှ ကြိုတင်ကာကွယ်ရန်အတွက် ကျောင်းပတ်ဝန်းကျင်အတွင်းရှိ ကားတာယာများ၊ ရေချိုင့်ဝှမ်းများအား ရေမတင် အောင်လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဘုရားပန်းအိုးများအား အတွင်း/ အပြင် ခြင်ဥများမကျန်အောင် သေချာစွာ ပွတ်တိုက်ဆေးကြောရမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် အသေးအဖွဲ့ကအစ အလွန်အရေးကြီးပါကြောင်း၊
- အခြေခံပညာကျောင်းများတွင် ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားအားကစားဆောင်ရွက်မှု၊ လူမှုကျင့်ဝတ်နှင့် လောကနီတိများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုများအတွက် သီးသန့်အမှတ်များ သတ်မှတ်ပေးစေလိုပါကြောင်း၊ မိမိတို့အနေဖြင့် innovative thinking, out of the box thinking ဖြင့်စဉ်းစားရမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိတို့နိုင်ငံအနေဖြင့် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်အတိုင်းသွားလျှင် တိုးတက် မည်မဟုတ်ကြောင်း၊
- ရန်ကုန်တိုင်း၏ ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေမှုအခြေအနေကို ကျေနပ်အားရမှုရှိကြောင်းနှင့် အခြား

တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များအနေဖြင့်လည်း ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအား မိမိတို့နေရာဒေသ အခြေအနေအရပ်ရပ်နှင့် ကိုက်ညီဆီလျော်စွာ မွမ်းမံ၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ကြစေလိုပါကြောင်း၊

- အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၏ ရွေးကောက်ပွဲကြေညာစာတမ်း၊ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍတွင်ပါဝင်သည့် “ကလေးသူငယ်များအား ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများနှင့် ဗဟုသုတရှိစေရန်၊ ကူးစက်ရောဂါများ ကာကွယ်နိုင်ရန်၊ ကျန်းမာဖွံ့ဖြိုးသော လူငယ်များဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်သွားမည်” ဟု ပါဝင်ခဲ့ပြီး မိမိပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ် စတင်တာဝန်ယူခဲ့စဉ် (၂၀၁၆) ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁)ရက်နေ့တွင် ပြောကြားခဲ့သည့် မိန့်ခွန်း၌လည်း ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းများတွင် ကျောင်းအခြေပြုကျန်းမာရေးမြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်းများ ပါဝင်ပါကြောင်း၊
- အခြေခံပညာကျောင်းများတွင် ကျောင်းအုပ်ကြီးများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ မိဘများ၊ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၊ မိဘ-ဆရာအသင်းများ၊ ကျောင်းသားသမဂ္ဂ ကိုယ်စားလှယ်များကိုယ်တိုင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေလိုပါကြောင်း၊
- ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများ အောင်မြင်ရေးတွင် မိဘဆရာအသင်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အဓိကအရေးအကြီးဆုံးဖြစ်ပြီး မိမိတို့၏ကိုယ်ပိုင်အရေးကိစ္စသဖွယ် သဘောထားဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်ပါကြောင်း၊
- ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုလမ်းကြောင်း မှန်ကန်မှုရှိမရှိနှင့် အောင်မြင်မှု အခြေအနေများကို စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်းကိုလည်း checklist များအသုံးပြု၍လည်းကောင်း၊ အသုံးပြုသုတေသနများ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း လုပ်ဆောင်သွားရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊

- ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့အနေဖြင့် (၁၉၈၆)ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ ကျင်းပခဲ့သည့် ပထမအကြိမ် နိုင်ငံတကာ ကျန်းမာရေးအဆင့်မြှင့်တင်ရေး နှီးနှောဖလှယ်ပွဲမှ စတင်ကာ လူသားများ၏ ကျန်းမာရေးပိုမိုကောင်းမွန်စေရေး လုပ်ငန်းများကို သဘောတူညီချမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ (၁၉၉၅) ခုနှစ်တွင် ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများကို ကျန်းမာရေးအဆင့်မြှင့်တင်ရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အထူးအရေးကြီးသည့် ကဏ္ဍကြီးအဖြစ် သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါကြောင်း၊
- ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် Myanmar National Comprehensive School Health Strategic Plan (2017-2022) ကိုရေးဆွဲပြီး အမျိုးသားရေးအသွင်ဖြင့် လုပ်ဆောင်နေပါကြောင်း၊ ကျောင်းအုပ်ကြီးများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများသည် အရေးကြီးသည့်အတွက် ဆရာအတတ်သင်လေ့ကျင့်ရေးကျောင်းများတွင် ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းစဉ် (၉)ချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဘာလုပ်မည်၊ မည်သို့လုပ်မည်ကို သင်ကြားပေးစေလိုပါကြောင်း၊
- ကျောင်းကျန်းမာရေး အရှိန်အဟုန်မြှင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းများအား ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဦးဆောင်၍ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်၍ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာများ ရာနှုန်းပြည့်ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်သွား မည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ပြည်သူများတွင် အာဟာရဓာတ်ချို့တဲ့ခြင်း၊ သွေးအားနည်းခြင်းများတွေ့ရှိရပါကြောင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှကျောင်းများတွင် တစ်နှစ်လျှင်(၂)ကြိမ် သန်ချဆေးများ တိုက်ကျွေးလျက်ရှိပါကြောင်း၊
- ဉာဏ်ရည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် အိုင်အိုဒင်းပါသည့်ဆားများ စားသုံးသင့်ပါကြောင်း၊ အိုင်အိုဒင်းချို့တဲ့သည့်ကလေးများသည် ပုံမှန်ကလေးများထက် ဦးနှောက်ဖွံ့ဖြိုးမှု နည်းသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊
- ကျောင်းမုန့်ဈေးတန်းများတွင် အာဟာရတန်ဖိုးမရှိသည့် စားသောက်ကုန်များ (junk food)ရောင်းချခြင်းမရှိစေရေး၊ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအနေဖြင့် အာဟာရပြည့်ဝ၍ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းသော စားသောက်ကုန်များကိုသာ

ရွေးချယ်စားသောက်နိုင်စေရေးတို့အတွက် ကျောင်းအုပ်ကြီး၊ ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် မိဘဆရာအသင်းများမှ ဝိုင်းဝန်းဆောင်ရွက်သွားကြရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊

- မိမိတို့နိုင်ငံ၏ ကျောင်းသားထုကြီးတစ်ရပ်လုံး ကျန်းမာမှုသာလျှင် နိုင်ငံတော်၏အနာဂတ် ရေရှည်ကောင်းမွန် စိတ်ချရမည်ဖြစ်သဖြင့် ကျောင်းအုပ်ကြီးများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများမှဦးဆောင်၍ လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အောင်မြင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။